

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Lemgoviae, 1714

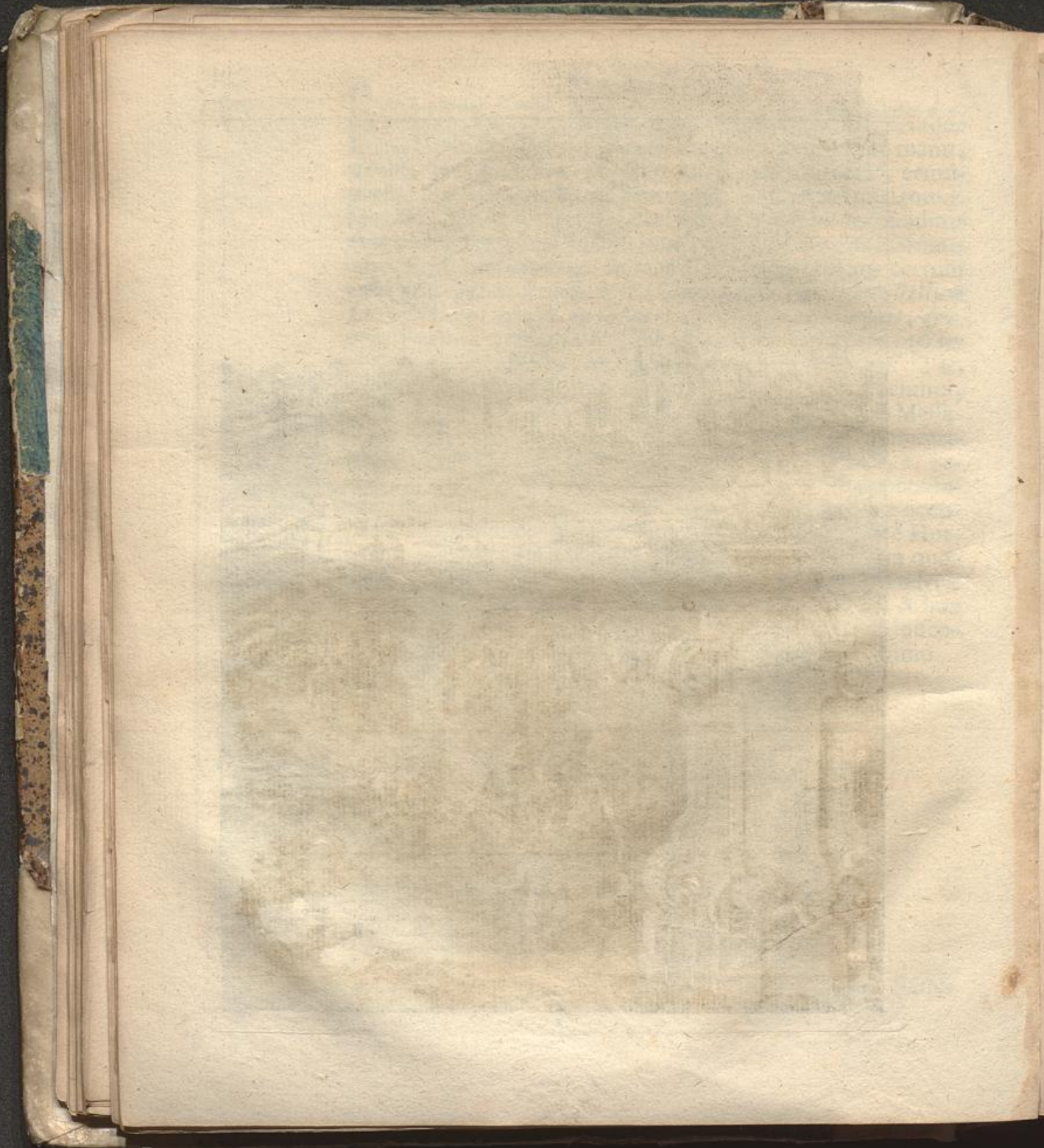
Fontes Luppiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-8040

Lappirino seu Lappie fontes, Romanorum
liberis, et Francorum comitibus clari.

atque
anu,
rum,
om.2.
ditus
rtatis
rtum
llum
c.c.
diam
Tac.
um,
essa-
qua-
re-
esta-
ccu-
Hor-
quo-
leræ
hoc
sco-
o
ON-

H

LU

HI

ET

DE

QU

F

A

B

-

mu

-

cin

in

FONTES LUPPIÆ. MEMORIÆ SACRUM

LUPPIA. ROMANIS. ANNALIBUS. INCLYTUS. AMNIS
 NEC. MINUS. IN. FRANCA. NOBILIS. HISTORIA
 HIC. ORITUR. NOMENQUE. DEDIT. FAMAMQUE. NERONUM
 QUO. SITA. MAJORIS. CASTRA. FUERE. LOCO
 ET. QUEM. CONCILIO. PRO. RELIGIONE. VOCATO
 SAXONIÆ. CAROLUM. TER. CELEBRASSE. FERUNT
 DEVENERARE. SACRUM. FLUVII. CAPUT. HOSPE. ET. OLIM
 CELATIS. NILI. PRÆFER. ORIGINIBUS
 QUI. LICET. INNUMERIS. TUMIDUS. PETAT. AMNIBUS. ÆQUOR
 FONTE. TAMEN. MAJUS. LUPPIA. NOMEN. HABET

FERDINANDUS. DEI. ET. APO-
 STOLICÆ. SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS
 PADERBORNENSIS. COADJUTOR. MO-
 NASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. CO-
 MES. PYRMONTANUS. ET. LIBER. BARO
 DE. FURSTENBERG

AD. FONTES. LUPPIÆ. FLUMINIS. IN. DITIONE
 PADERBORNENSI. SURGENTIS. ROMANI
 EXERCITUS. HIBERNIS. ET. CAROLI
 M. CONCILII. CELEBRATOS

M. H. P

B 3

NO-

NOTÆ.

Fontes & fluvii plures trecentis diœcesin Paderbornensem irrigant, nec pauci ex his in eadem nascuntur. Præcipui & plerique in historia tum Romana, tum Francica & Saxonica nominati. *Alma*, Aliso olim, *Ambra*, *Amisus*, *Bevera*, *Dalca*, *Effata*, *Hedera*, *Luppia*, *Luttera*, *Padera*, *Netba*, *Warna* & *Visurgis*.

I. LUPPIA.] Ita apud Tacitum, & rectius seu magis genuine; quia in Germanico vocabulo litera *p* geminatur: apud Melam *Lupia*; Dionem & Strabonem *Λυπίας*; in Annalibus Francicis *Lippa* & *Lippia* scriptum legitur. Hanc posteriorem dialectum vulgatus scribendi loquendique usus retinuit. In Velleii exemplaribus in quibus *ad caput Julię fluminis* legitur, vel mendum in *Julię* pro *Lupię*, vel quasi in honorem *C. Julii Octaviani flumen sic noviter appellatum*. Lips. in Vell. num. 194. Bœclerus in eund. Cluverius lib. 3 Germ. antiq. cap. 49. Verum uti breve Augusti ad *Luppian* imperium fuit mox Rheno terminatum, ita quoque memoria nominis in illo flumine non diu perduravit. Nimis levis & falsa Vadiani doctissimi cæteroque viri, *Luppian* fluvium esse putantis, quem hodie *Neccarum* vocant, & Irenici ac Spidellii in not. in Bartolinum l. 12. Auftr. *Lanum* esse suspicantium conjectura, ita ut refutatione non indigeat. Diverfus enim ab utroque fluvius, à capite usque ad ostium nomen *Luppię* gerit, cui soli, quæ in Romana, Francica & Saxonica historia memorantur: atque inter cætera, quod *per Bructeros minores fluat*, Strabo l. 7. quod ab *ultimis Bructerorum, a saltu Teutoburgiensi* & *Amisia* hæud procul abfuerit, Tacitus; quod *ad caput Tiberis hiberna locaverit*, Velleius; quod *ad confluentes cum Alifone castellum Drusus posuerit*, Dio; accommodari queunt. Quomodo igitur aut *Neccarus* aut *Lanus* potuit esse *Luppia*? non illi *Luppię* oppido juxta Ptolemæum in mediis Germaniæ finibus sito, & in tribus clarissimis locis ab eo numerato; non *Lippenheimio* in Annalibus Francicis celebri; non Lipsitadio tribus Paderbor-

na

na milliariibus remoto, quod *Luppia* antiquum Prolemæi oppidum Cluver. esse contendit; non familiæ nobilium Dominorum & Comitum; non saltui, non toti Lippiensi Comitatu nomen dederunt.

2. ROMANIS ANNALIBUS INCLYTUS AMNIS.] Vellei, qui primus inter Latinos amnis meminit lib. 2. Taciti l. 2. Ann. & 5. hist. Dionis lib. 54. Multa enim & præclara ad hunc fluvium Drusus, Tiberius, Germanicus egerunt.

3. NEC MINUS IN FRANCA NOBILIS HISTORIA.] Prima ejus, quod sciam, mentio occurrit, apud Fredegarium Scholast. cap. cix. quando (an. 737.) *Carolus Martellus commoto exercitu Francorum, in loco, ubi Lippia fluvius Rhenum ingreditur, sagaci intentione transmeavit, maxima ex parte regionem illam dirissimam stravit, gentemque Saxonum sevis- simam ex parte tributariam esse præcepit.* Sæpius deinde expeditionibus Saxonis implicitus ad Luppia Carolus M. venit, castra posuit, memoria & monumento digna multa gessit. Hinc in Francica historia, in vita Caroli M. apud Pithæum, Annalib. Franc. apud eundem & Reuberum, Poëta Anonymo, Adelmo Benedictino, Reginone, Urspergenfi, alibique nobilis & clarus Luppia.

4. HIC ORITUR.] Non in montibus Hassicis, ut Althamerus in Tacit. de morib. Germ. sed sub castro *Lippsringa* uno milliari à *Paderborna* in ultimis Bructeris, & postquam supra *Neubusium Paderam*, *Alisonem* infra alveo accepit, & multa insignia castra, & oppida alluit; juxta *Vesaliam* in Rhenum evolvitur. Falluntur ergo, qui in eandem cum *Amisia* & *Visurgi* partem ferri, & Oceanum subire existimarunt. Hos sequi videtur Bartolinus l. 4. Auftr. ut Spidelius notavit.

Nunc vero Oceani populos, atque extrema mundi

Regna sequar.

Hic fluit & Lupia turgescens sanguine ripa.

Errori huic immani & manifesto ansam præbuit Strabo lib. 7. *In eandem cum Amisia partem feruntur Visurgis & Lupia amnis, qui per Bructeros minores fluit, distans à Rheno 100. stadiis, sive millibus passuum LXXXV.* Melius Luppia ostium agno-

agnovit Mela, lib. 3. cap. 3. *Amnium in alias gentes exeuntium Danubius & Rhodanus, in Rhenum Mœnus & Lupia.* Excussatamen Strabonem Junius, quasi *in rãura* (videlicet *in rãura*, quod præcessit) id est, *ad has nationes* decurrere Luppianam tradiderit. Isac. Pont. lib. 1. Orig. Franc. cap. 9.

5. NOMENQUE DEDIT.] *Lippspringe* arci, sub qua *Luppiæ* fontes conspiciuntur, oppidoque, diu post conditam arcem, Templariorum familiæ domicilio; in oppidum evecto: nam sub initium sæculi decimi quinti incolæ libertate primum donati vel manumissi, sic quoque in eadem hac diœcesi vicus quidam *Byspruncf* vocatur. Arx porro & oppidum *Lippspring* ad collegium Cathedrale Ecclesiæ Paderborn. spectant, & incolumitatem suam debent Casparo Philippo de Ketteler Decano, & Joanni Wilhelmo Cantori, Baroni de *Sintzig*/Canonicis Paderbornensibus; qui arci ruinam anno MDCXLVI. cum Suecici exercitus Dux Vrangelius subjecto pulvere nitrato eam funditus evertere decrevisset, unice sunt deprecati. vid. post indicem. Addenda.

6. NERONUM QUO SITA MAJORIS.] Horatius lib. 4. od. 14.

Major Neronum mox grave prælium

Commisit, immanesque Rhetos

Auspiciis repulit secundis.

Uterque Neronum divisis partibus Rhetos Vindelicosque aggressi. Velleius lib. 2. c. 95. Cui ergo Venusina periphrasis convenit? Tiberio, cui operis adjutor datus fuerat Drusus frater, quem intra *Cæsaris penates enixa erat Livia.* Vell. l. c. ideoque natu minor. Claudius Drusi filius apud Senecam in consolat. ad Polybium, *Cæsar (Tiberius) patruus meus Drusum Germanicum patrem meum, minorem natu, quam ipse erat, fratrem intimam Germaniæ recludentem, & gentes ferocissimas Romano subjicientem imperio, in complexu & osculis suis amisit.*

7. CASTRA FUERE LOCO.] *Hiberna, Vell. lib. 2. c. 105, Pietas suâ Cæsarem pene obstructis hieme Alpibus, in urbem traxit: ad tutelam imperii eum veris initio reduxit in Germaniam; in cujus mediis finibus ad caput Julie (Lupix) fluminis, hiberna digrediens princeps locaverat.* Just. Lipsius in not. ad Velleii lib. 2. n. 194.

8. ET

8. ET QUEM CONCILIO.] Anno 776. vita Caroli M. apud Pithæum, Astronomus, Adelmus Benedictinus, Poëta Anonym. Regin. lib. 2. Chron. Annal. Canisiani.

Ad fontem Lippia veniens, scribit Astronomus, immensam illius perfidi populi multitudinem velut devotam & supplicem, ac quasi erroris sui veniam poscentem invenit. Cui cum & misericorditer ignovisset, & eos, qui se Christianos fieri velle affirmabant, baptizari fecisset, datis & acceptis pro fide servanda fraudulentis eorum promissionibus, obsidibus quoque, quos imperaverat, receptis, Eresburgo, quod dirutum erat, restaurato, alioque castello super Lippiam exstructo, & in utroque non modico presidio relicto, ipse in Galliam reversus in villa Haristallo hiemavit. Terruerat enim Saxones Carolus, velut ingens tempestas omnia prosternens. Regin. ll. c. Vita Caroli. Et perterriti Saxones omnes ad locum, ubi Lippia consurgit, venerunt ex omni parte, & Domino regi Carolo per Wadium manibus suis reddiderunt patriam, & sponderunt se esse Christianos, & iterum subditi sunt ditioni Domini regis Caroli. Cum an. 780. ad fontem Luppia venisset, castra metatus alteram synodum ibidem celebravit. Astron. in Annal. Cum magno exercitu in Saxoniam profectus est, transiensque per arcem Eresburgum ad fontem Lippia venit, ubi castra metatus per aliquot dies moratus est. Regino.

Vita Caroli apud Pithæum: Iterum iter peregit ad dissonendam Saxoniam, & pervenit ad Eresburgum, & inde ad locum, ubi Lippia consurgit, ibique synodum tenuit; in qua Carolus M. litem multis annis agitatam, inter Assuerum Abbatem Prumiensem, & Weomadum Archiep. Trevirensis, de cella S. Goaris ad Rhenum, secundum Abbatem decedit, & monasterio Prumiensi cellam donavit. Bowerus l. 7. Annal. Trevirens.

Tertium & maximum seu generale concilium in An. 782. incidit. Astron. *Æstatis initio, cum propter pabuli copiam duci poterat, in Saxoniam eundum, & ibi, ut in Francia quotannis solebat, generalem conventum habendum censuit. Trajectoque apud Coloniam Rheno, cum omni Francorum exercitu ad fontem Lippia venit, & castris ibi positis per dies non paucos*

C

ibi-

ibidem moratus esse Regin. lib. 2. An. dom. incar. 782. Carolus Coloniam veniens Rhenum transit, & synodum tenuit, ubi Lippia consurgit. Annal. Canisii.

In hoc conventu legati, quos Godefridus Nortmannorum rex & Avarorum principes Cacan & Jugurtus miserat, auditi. Vita Caroli M. Astron. in Annal. Annales incerti auct. apud Pith. Regino, Ursperg. ll. cc. Abfuit autem Widichindus. Astron. Ursperg. Regino, Annales incerti auctoris apud Pithæum. *Ann. 782. Carolus habuit constitutum in loco, ubi Lippia oritur, cum omnibus primatibus Saxonum, excepto Widikindo rebelle, & iis, qui cum eo erant.*

9. DEVENERARE SACRUM FLUVII CAPUT.] Sacri olim fontes habiti, & floribus, aris, templis, sacrificiis culti. Virg. lib. 7. Æneid. Horat. l. i. od. i. l. 3. od. 13. Plinius junior l. 8. ep. 8. de fonte Clitamni. Mart. l. 4. c. 57. apud Tacit. An. J. c. 79. n. 4. Reatini cum de Tyberi coercendo agitaretur. *Optimè rebus mortalium consuluisse naturam, que sua ora fluminibus suos cursus utque originem, ita fines dederit. Spectandas etiam religiones sociorum, qui sacra, & lucos, & aras patriis annibus dicaverint. Seneca epist. 41. Magnorum fluminum capita veneramur: subita ex abdito vasti amnis eruptio aras habet. de aquis urbis Romæ Julius Frontinus ait: Fontium memoria cum sanctitate adhuc exstat & colitur. Late hæc superstitione patuit, nam ad Saxones quoque & Pruffios pervasit. Adamus Brem. Frondosis arboribus fontibusque venerationem exhibebant. De Pruffiis Helmolodus l. i. cap. 1. circa An. 1168. Usque hodie profectò inter illos, cum cetera omnia communia cum nostris, solus prohibetur accessus lucorum & fontium, quos autumant pollui Christianorum accessu. Alium atque alia ex causâ honorem Luppia caput meretur, nempe ob memoriam sacri lavacri, quo ad fontes ejus, haustis inde aquis, ingenti numero Saxones abluti. Astron. Annal. Poëta Anonym. l. c.*

10. CELATIS NILI PRÆFER ORIGINIBUS.] Tibullus l. i. eleg. 8. Horat. l. 4. od. 14. *Te fontium qui celat origines Nilus* Ovid. l. 3. amor. eleg. 5. Lucan. l. 10. Plinius l. 5. c. 9. *Nilus incertis ortus fontibus.* Hinc apud Æthiopes aqua è tenebris profluens appellatur, quem tamen Ptolemæus & alii è lunæ montibus oriri referunt Vitruvius ex Atlante Mauritaniæ, Jubam secutus, Licet ergò Nilus.

11. INNUMERIS TUMIDUS PETAT AMNIBUS ÆQUOR.] per ostia plura, ex quibus septem potiora Plin. l. c. enumerat.

12. FONTE TAMEN MAJUS.] Illustrius religione & armis, castris & conciliis, & tam Romane quam Francicæ historiæ monumentis celebratum nomen habet Luppia: nam Nili è contrario fons aut omnino absconditus, aut saltem obscurus & incertus, nec ulla memorabili re insignis & cognitus. Plin. l. c. *Nilus incertis it fontibus, & per deserta & ardetina, & immenso longitudinis spacio ambulans, fama que tantum inermi quæstia cognitus, sine bellis, que cæteris omnes terras invenerit.* Sed de Nili origine Isaacus Vossius in commentario super ea re, quem consule.

CLA-